

Ten eerste

IJs&Weder
Aleid Truijens

Maak van Nederlands geen kaboutertaal

Ha, de Taalunie mengt zich in het debat over het steenkolenengels aan de universiteiten. Een deftige Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren, die de Taalunie en het kabinet adviseert, kwam deze week met een 'notitie met aanbevelingen'. Zij pleit voor een sterke positie van het Nederlands in wetenschap en hoger onderwijs. Het werd tijd ook.

Het gevecht om de voertaal in het hoger onderwijs woedt al zo'n vijftien jaar. De stellingen zijn ingenomen, de argumenten bekend. De voorstanders van het Engels hameren op de internationalisering van de wetenschap en de economie. Tegenstanders wijzen erop dat veruit de meeste academici niet in de wetenschap terecht komen en in hun werk het Nederlands zullen gebruiken. Daar komt nog bij dat het niveau van het Engels van veel docenten bedroevend is en ook de meeste studenten niet optimaal in een tweede taal presteren. Zo werkt iedereen onder z'n niveau. Stuk voor stuk argumenten waar iets in zit.

Intussen bekommert vrijwel niemand zich om het Nederlands zelf. Wat dreigen we te verliezen? Wat betekent het voor een taal, voor een taalgemeenschap, de burgers, als hún taal niet goed genoeg wordt geacht om ideeën te ontwikkelen, boeken te schrijven en discussies te voeren? Dan degradeer je de moedertaal tot een kaboutertaal, geschikt voor huis, tuin en keuken, voor kroeg, werkplaats en zandbak.

Ik vermoed dat het Taalunie-document niet stukgelezen zal worden. Er staan een paar goede argumenten in, die tot nu amper aan bod kwamen. Ik vat ze even samen.

Iedereen, zegt de Raad, moet toegang hebben tot wetenschappelijke kennis en inzichten, anders vergroot je de kloof tussen hoger- en lageropgeleiden. Daarom moet er ook in de moedertaal over wetenschap worden gedacht, geschreven en gesproken. Academische vaardigheden, zoals analytisch denken en redeneren, leer je het beste in je moedertaal, pas daarna kun je ze ook in andere talen gebruiken. Daarom wil de Raad dat er een 'welvoerdacht talenbeleid' komt, waarin de positie van het Nederlands wordt vastgelegd.

Dat is een goed idee. Als we niks doen, is het Nederlands als intellectuele voertaal binnenkort verdwenen: 60 procent van de studies is nu al in het Engels. Een belangrijke motivatie voor de universiteiten is het lokken van buitenlandse studenten, vooral van buiten de EU: door het hoge collegegeld dat zij betalen, zijn ze een fijne melkkoe. Jammer dat de universiteiten niet wat eerlijker zijn over deze drijfveer en meestal alleen vrome wetenschappelijke argumenten gebruiken.

Moeten alle studenten college krijgen, tentamen doen en scripties schrijven in het Engels, omdat dat prettiger is voor de bui-

tenlandse studenten? Je zou ook sommige colleges kunnen aanbieden in het Engels - liefst gegeven door een *native speaker* - en andere in het Nederlands. Dat bepaalde (bèta-)onderzoeksmasters in het Engels worden aangeboden is te billijken, maar waarom zou je bij 'Dutch Studies' moeten afstuderen met een scriptie in het Engels over de poëzie van Nijhoff? Waarom aankomende journalisten en redacteurs hun meesterproef laten afleggen in gebrekkig Engels?

Taal is niet simpelweg een voertuig om een bepaalde 'inhoud' duidelijk over te brengen. Dat is een misvatting. We denken, voelen en redeneren in taal. We ontwikkelen ideeën in taal, maken grappen in taal, ruziën in taal en uiten er liefde en verlangen in. Taal bindt en slijt groepen men-

Wat betekent het voor burgers als hún taal niet goed genoeg wordt geacht?

sen, draagt het verleden, je jeugd, de cultuur waarin je leeft. Wie z'n taal slecht beheerst, heeft ook moeite met het helder vormgeven van gedachten.

Echte meertaligheid is prachtig, maar zo zeldzaam. Wat we nu zien is het treurige compromis van het congres-Engels: een steriel, ontbladerd taaltje, een armoeige lingua franca, die geen ruimte laat aan dubbelzinnigheden, beeldspraak en ironie, die weinig hartstocht duldt. Een taal waarin docenten noch studenten het beste van hun kunnen laten zien.

Het is noodzakelijk één taal tot in alle finesses te kennen en je er soepel in te bewegen, voordat je er een tweede voertaal bij neemt. Het is al moeilijk genoeg om alle leerlingen op een acceptabel niveau in de moedertaal te brengen; veel opleidingen bieden taaltoetsen aan om het matige Nederlands van hun eerstejaars op te vijzelen. Het is een uitstekend idee om daarnaast ook cursussen Engels aan te bieden, aan docenten én studenten. Maar dan zouden de studies wel een half jaar langer mogen duren.

Aleid Truijens is schrijfster, literatuurrecensente en biografe. Reageren? opinie@volkskrant.nl

Studentenverenigingen nog even niet op erfgoedlijst

Van onze verslaggever
Yves Leroi

AMSTERDAM Nederlandse studentenverenigingen komen voorlopig niet op de lijst Immaterieel Erfgoed. De plaatsing is op de lange baan geschoven na de comotie deze week rondom studentenvereniging Vindicat. Dit bevestigt het kenniscentrum voor Immaterieel Erfgoed.

Twee incidenten in korte tijd bij het Groningse studentencorps wakkerden de discussie over ontgroeningsrituelen aan. Eerst lekte een lijst uit waar alle nieuwe vrouwelijke leden werden beoordeeld, met hun telefoonnummers erbij. Daarna werd bekend dat tijdens de ontgroening een aspirant-lid van de vereniging in het ziekenhuis belandde na een klap op zijn hoofd.

De aanvraag voor plaatsing op de erfgoedlijst was al goedgekeurd. 'Dit weekend zou de plaatsing officieel worden door de ondertekening van het certificaat', aldus directeur Ineke Strouken van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed, dat over de lijst gaat. Het kenniscentrum gaat de aanvraag opnieuw beoordelen. 'Een unieke situatie', volgens Strouken.

'Spijtig, maar begrijpelijk', noemt voorzitter Ruben Hoekman van de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKV) de beslissing van het kenniscentrum. 'Wij distantiëren ons van alle geweld, discriminatie of seksisme tijdens de

ontgroening en staan uiteraard niet achter wat er in Groningen is gebeurd.'

De 'mores en de ontgroening' van studentenverenigingen werden expliciet genoemd als onderdelen van de traditie zoals die op de lijst Immaterieel Erfgoed terecht zou komen. Volgens Strouken werken de verenigingen hard aan strategieën om dit op te lossen. De LKV wil extra maatregelen nemen tegen geweld tijdens de ontgroening. De verenigingen komen vol-

gende week bij elkaar voor overleg.

Eventuele aanpassingen aan het erfgoedplan moeten eerst opnieuw worden goedgekeurd door de toetsingscommissie. De LKV is hier volgens Hoekman niet van op de hoogte gesteld.

Hoe lang het opnieuw beoordelen van de aanvraag gaat duren, kon Strouken niet zeggen. 'Het gaat om een attitudeverandering, en dat kost tijd.' Ze benadrukt echter dat de deur niet dicht is. De commissie en het LKV komen binnen twee weken bijeen om de situatie te bespreken.

Mocht de ontgroening helemaal verboden worden, dan moet de aanvraag opnieuw worden gedaan. De gemeente Groningen, de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool gaven donderdag te kennen van ontgroeningsrituelen bij studentenverenigingen af te willen. Tradities die op de lijst Immaterieel Erfgoed staan, moeten voldoen aan de wet.

Volgens Strouken hoeft het compleet afschaffen of opnieuw inrichten van de ontgroening de traditie niet in gevaar te brengen. 'Als iets niet meer past in deze tijd, dan moet je er afstand van nemen.'

Minister van Onderwijs Jet Bussemaker wil dat alle politici die lid waren van Vindicat afstand nemen van de ontgroeningspraktijken. CDA-fractieleider Sybrand Buma gaf vrijdag gehoor aan deze oproep. 'Niemand staat boven de wet. Hier heeft een vereniging haar verantwoordelijkheid te nemen.'

'Ontgroening en mores' werden expliciet genoemd als onderdelen van de traditie

OM kijkt naar Vindicat

Het Openbaar Ministerie buigt zich over de ontgroeningen bij Vindicat. 'We zijn er mee bezig. Alles wat ik meer zeg, is op dit moment te veel. Zodra het kan, komen we met meer informatie', aldus een woordvoerder vrijdag tegen de regionale omroep RTV Noord.

Advertentie

Lekker zacht en fris bamboe

Bamboodaddy's zijdezachte bamboe onderkleding houdt je lichaam schoon en droog door 3x snellere opname en afvoer van transpiratie.

Ervaar zelf het zachte en frisse gevoel van bamboe!

- Ondershirts
- T-shirts en tops
- Boxershorts
- Damesslips
- Sokken

bamboo daddy.nl

voor al je bamboe basics

Bestel nu op bamboodaddy.nl.
Ook voor bamboe handdoeken en beddengoed!

